

EM 2015/160

Tillie Martinussen

8. oktober 2015

Siunnersuut uunga: Utoqqalinersiaqarneq pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. xx, xx.xx-imeersoq

(Ilaqutariinnermut, Naligiissitaanermut Isumaginninnermullu Naalakkersuisunut ilaasortaq)
(Siullermeerneqarnera)

Demokratini nuannaarutigaarput aaqqissuusseqqinnermut matumunnga, taamaasillutalu utoqqartavut atugaat oqaluuserilluarnissaat angusinnaassallugu. Aningaasaqarnermut Siunnersuisooqatigiit tamannarpiaq tikkuartorsimavaa pisariaqarluinnartutut immikkut taasimallugu, inuiaqatigiittummi aaqqissuusaanitta allanngortinnissaa pisariaqarpoq siunissami atugarissaarnerput siunissamut qulakkeereerlugu inississortariaqarmat.

Tungaviusumik isumaqarpugut, ungasinnerusoq isigalugu aaqqissuusseqqinnermi matumani pisortani aningaasatigut atuinnermi sipaarutaasinaasoq, aammami takorloorneqarmat utoqqaat siusinnerusukkut naleqqiullugu sivisunerusumik sulisinnaassasut tamannalu ataatsimut isigalugu suliffeqarnermut malunniutaalluassasoq, soorunami utoqqaat sanngiinnerusut aammalu ikiortariallit immikkut ikiorsernissaat naatsorsuutigineqareersimavoq, utoqqalinersiallit ataatsimut isigalugit aningaasaateqarnerulissapput, utoqqaallu pisinnaanerusut isumalimmik suliffeqarnermut attuummanerulersinneqarsinnaassallutik.

Aaqqissuusseqqinneq aamma utoqqalinersiaqarnermut ileqqaarinissamik kajumissaarivoq taamaalillunilu aningaasatigut akisussaassuseqarnissamik innersuussilluni. Tamanna nunnaarutissaavoq.

Demokratit aamma isumaqarput, utoqqalinersiassanik pisinnaasut ukiumikkut killissaat suli annertunerusumik oqaluuserisariaqaripput, aaqqissuusseqqineq siunissamut iluaqutaalluassappat, aammalu aningaasatigut ”imminut nererusaarnerput” unitsissagutsigu, aamma siunissami, pisortatigummi aningaarsartuutivut akissaqarnerput sipporujussuarlugit pisortani aningaasartuutaapput.

Kalaallit Nunaat siunissarilerpaa utoqqaat amerlatsikkiartuinnartut, tamannalu ilutigalugu utoqqartaqarpugut aamma ukiumikkut naleqqiullutik suli sivilunerusumik sulisinnaasut, tamannalu ilutigalugu kissaatigaarput aaqqissuusseqqinermi matumani utoqqalinersiagaqalernermut ukiumikkut killigitaasoq siunissami suli qaffasinnerulernissaa. Siunnersuutigaarput utoqqalinersiagaqalernissamut killigitaasoq qaffatsikkiartortinneqassasoq, taamaalilluni ukiumi 2024-mi 68-nik ukioqalernermi pineqarsinnaalissasoq, ukiumi 2027-mi 69-inik ukioqalernermi pineqarsinnaassasut, kiisalu ukiumi 2030-mi 70-inik ukioqalernermi pineqarsinaangussasoq.

Nalunngereerparput tamanna nuannarineqarpallaarnaviangitsoq, siunissamilu atugarissaartuaannarnissarput isumannaajaartariaqarpoq, nalunngereerparpummi atugarissaarnissarput ulorianartorsiulereersoq.

Inuup timaata nungullariartuaarnera inatsisikkut naatsorsuutigineqareermat, isumaqarluinnarpugut utoqqaat pisinnaanerusut siunissami suli sivilunerusumik suliffeqarnerup iluaniikkumaartut.

Utoqqaat utoqqaligaluttuinnarput, nunarsuarmilu suliffeqarfippassuit naleqqussarput inuusuttut kisiisa isumaalluutigiuinnaarlugit, suli annertunerusumik utoqaarnik pingaartitsinerulerlutik allaallumi sullissisinnaasutut isumalluutigilluarlugit, taakkuummata ilisimasaqarluartut, misilittagarqarluartut aammalu inuunermi siviluunermi atukkamigut misilittakkanik ulikkaartut. Nunatsinni aamma tamanna ilinniutigalugu atulertariqarparput.

Aammattaaq maluginarparput, utoqqalinersiaqarneq timimikkut nungullarsimasut, inuunermi siviluunermi sulipiloornikkut atuagaqarsimasut, kommunalbestyrelsemut qinnuteqarsinnaammata, 65-iliinermi utoqqalinersiagaqarnissaminnik pisartagaqalersinnaallutik, tamannalu nuannaarutissaasoq isumaqarpugut malittarisassarmi taanna utoqqartatsinnik timikkut tarnikkullu nungullarsimasunut qulakkeerinnimmat.

Inatsisissamut siunnersuutip aamma qulakkeertussaavaa utoqqarnut angerlarsimaannarusuttunut akeqangitsumik angerlarsimaffimmi ikiorteqarsinnaammata, tamannalu nunaarutigaarput, ilami utoqqaat suli sivilunerusumik angerlarsimaannarnissaat aqqutissiornerqalermat. Inuunermut

nalitoorujussuuvoq utoqqaalluni sapinngisamik sivisunerpaamik nammineq illugisamiissinnaalluni.

Utoqqalinersiassap tunngaviusumik angissusaa (grundtakst) aapparisaq isertitaannut apeqqutaajunnaarluni tiguneqarsinnaanngorpoq tamannalu pissusissamisoorlunilu tulluarpog. Utoqqalinersiassat mutiunerusumik isigisariaqalerpavut, ilami aappariippassuaqarmat utoqqaligaluarlutik suli sulisinnaasumik aappallit imaluunniit suli sulisinnaasumik isertitakitsumik aapparisaqartoq taakkualu utoqqalinermit ikaarsaarnermi utoqqalinersiassaqaalernissaat oqilisartariaqarput. Piviusumi inerneraa takusinnaavarput, aapparisaasoq sivisunerusumik suliinnarnissaminut kajumissuseqalersartoq, aappariittullu piujuaannartussamik isertitatigut tunngaviusumik inuussutaalersinnaanerat naatsorsorluarnerusinnaallugu, tamarmillu utoqqalillutik utoqqalinersiassaqaalernissaminut ikaarsaarnissartik pilersaaruserluarnerusinnaallugu, tamannalu ilutigalugu aapparisaq suliffeqarnerup iluaniitiinnarsinnallugu.

Saniatigoorluni B-mik isertitaqarsinnaanissap aamma naammaginartumik inissisimalerpoq tamannalu ilutigalugu utoqqalinersiallit killeqaraluartumik kisianni tapertaralugu sulisinnaapput, taamalillutik aningaasatigut pissarsiassatik nammineq annertusarsinnaallugit, Kalaallit Nunaannut nuannaarutaasussamik, ilami utoqqaat suli isumalimmik sulisinnaasut pisariaqartippavut, naak killilimmik inissittariaqarumaartoq.

Siunnersuummi matumani aamma aningaasatigut tapisisoqarsinnaavoq, utoqqalinersiaqarluni Utoqqalinersiallip aningaasatigut inissisimanagera artornarpallaarpata, imaluunniit utoqqalinersiaqarluni utoqqalinersiallip aningaasatigut annertuumik artukkertitaappat. Utoqqalinersiallit siunnersuummi matumani aamma akeqanngitsumik angalasinnaatitaapput ukiumut ataaseriarlutik qanigisatik toqkkut qimagunnerasigut, pisortaniit akiliunneqarlutik. Tassanerpiaq isumaqaraluarput utoqqalinersiallit aningaasatigut isertitakinnerusut taamaallaat pineqartussaasut, minnerunngitsumillu inoqutigiit ataatsimut isertitaat najoqqutarineqarnerusariaqartoq.

Ullumikkut inuusunnerusugut, arlaatigut tapiiffigisariaqarpugut, utoqqalinissatsinnut ileqqaagaqarluta iliuseqassasuugutta.

Demokratit aamma sulissutigerusuppaat inissiat sanaassat atoruminarninngorlugit aaqqiissuutalernissaat, tamaalilluta aamma utoqqarnut naleqqunnerusunik inissiaqalernissaat angujumallugu, minnerunngitsumik isumaqaratta inissianik sanaartuinermi aningaasaliisartunut immikkut soqutiginaateqarsinnaammat, aammalu inissaqarniarnerup tunngaviusumik siumungaarlugu aaqqissoreerlugu ingerlanneqartariaqarmat. Utoqqarnut atugassatut naleqquttunik inissialiortitsisariqassaagut siunissami, ilaatigut utoqqarnut tulluarsakkat, utoqqaat kattullutik soqutigisaqaqatigiillutik najugaqarfissaat, kiisalu inissiat paarisarialinnut sanaassat eqqarsaatigalugit.

Immikkut maluginiarparput aaqqissuuseqqinnerit siunissami pisussat eqqarsaatigalugit, utoqqarnut atugassarititaasut utoqqalilluni utoqqalinersiassaqaalernerme aaqqissuuseqqinnermi immikkut oqaluuserineqartussaammat.

Demokratiniik aaqqissuusinerme matumani, soorlulisoormi aamma aaqqissuussinerni allani taammaattoqartartoq, Namminersornerusuniit kommunit sagsbehandleriinnut ilitersuisoqarluarnissaa qulakkeertariaqarmat, taamaasilluni aaqqissuussinerup nutaap atuutilernissaa siunertaralugu.

Kajumissaarutigiumavarput kommunit peqatigalugit oqaloqatigiittoqassasoq paasititsiniaajutigaluta, qulakkeerumallugu utoqqalinersiassaqaalernissamik aaqqissuuseqqinnerup siunertaa tassaammat kommuunini sulisut suliasatigut oqilisarumallugit aamma siunertaqarmat. Takorloorparput suliasap oqimaallisuunnginnissaa anguneqarsinnaasoq, ilitersuusiassanik sanaartuinikkut aammalu sagsbehandlerit eqqarsaatigalugit paasissutissanik atoriaannarnik sanaartuisoqarsinnaammat, tamatumani oqaatsit paasinarluartut oqitsunnguamik allassimanissaat pisariaqassammat, inatsisissap atuutilernissaa sapinngisamik oqinnerpaamik ajornannginnerpaamillu ingerlanneqarniassammat. Paasissutissiinissami ilanngullugu takorloorparput filmiliornermut atortorissaarutit aammalu digitaliseringi atorluarneqarsinnaasut. Innarluutilittut tapisianik pisartagaqareersut utoqqalinersialittut utoqqalinersiassanut ikaarsaarneratigut maluginiarparput ikaarsaarnermi eqqarsartoqareerluni inerniliisoqareersimasoq, tamakkuami utoqqalinersiassanik pisartagaqartunut sanilliullugit ajornerusumik pineqassanngimmata, qilanaarpugut tassunga tunngasumik eqqartuilluta

suleqataanissatsinnut. Oqaaserineqartut tunngavigalugit inatsissamik siunnersuut
Ilaqutariinnermut Peqqinnissamullu Ataatsimiititaliamut ingerlateqqinneqassasoq
innersuupparput.